

SELETUSKIRI
maaeluministri määruse „Maaeluministri 20. juuli 2016. a määruse nr 45
„Põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise investeeringutoetus suurprojektide
elluviimiseks“ muutmise“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Maaeluministri määrus kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse (edaspidi *ELÜPS*) § 67 lõike 2 alusel.

Määrus hõlmab „Eesti maaelu arengukava 2014–2020“ (edaspidi *arengukava*) meetme 4 „Investeeringud materiaalsesse varasse“ tegevuse liigi 4.2 alameedet 4.2.4 „Põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise investeeringutoetus suurprojektide elluviimiseks“ (edaspidi *meede 4.2.4*).

Maaeluministri 20. juuli 2016. a määruses nr 45 „Põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise investeeringutoetus suurprojektide elluviimiseks“ (edaspidi *määrus*) tehakse vajalikud muudatused tulenevalt sellest, et edaspidi võimaldatakse toetuse saajal tegutseda ka tunnustatud tootjaorganisatsioonina. Lisaks pikeneb maksete abikõlblikkuse ja investeeringu tegemist tõendavate dokumentide esitamise lõpptähtpäev 2023. aasta 30. juunilt 2025. aasta 30. juunini tulenevalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2020/2220¹ (edaspidi *üleminekumäärus*), millega pikendatakse programmiperioodi 2014–2020 rakendamist kahe aasta võrra. See tähendab liisingu puhul nii abikõlblikkust tõendavate kuludokumentide esitamise kui ka omandiõiguse ülemineku lõpptähtpäeva pikenemist kahe aasta võrra, s.o 2025. aasta 30. juunini. Samuti lisatakse juurde võimalus toetuse väljamaksmiseks enne kulutuste tegemist ühtlustades sellega toetuse väljamaksmise sätteid teiste arengukava investeeringutoetuste meetmetega.

Määruse eelnõu ja seletuskirja koostas Maaeluministeeriumi põllumajanduspoliitika osakonna põllumajandus- ja toidusektori arengu büroo juhataja Janeli Tikk (625 6299, janeli.tikk@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule tegi Maaeluministeeriumi õigusosakonna nõunik Jaana Lepik (625 6202, jaana.lepik@agri.ee). Keeleliselt toimetas eelnõu Maaeluministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Laura Ojava (625 6523, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määrust muudetakse järgmiselt.

Eelnõu punktides 1 ja 2 muudetakse liisingumaksete abikõlblikkuse ja investeeringu elluviimist tõendavate dokumentide esitamise tähtaega. Pärast muudatust on liisingumaksed endiselt abikõlblikud siis, kui asja omandiõigus läheb üle viie aasta möödudes arvates Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ameti (edaspidi *PRIA*) poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemisest, kuid muutub kuupäev, mis ajaks peab omandiõigus olenemata viie aasta täitumisest üle minema – selleks kuupäevaks on 2025. aasta 30. juuni.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2020/2220, millega kehtestatakse teatavad üleminekusätted Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) ja Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi (EAGF) toetuse kohta 2021. ja 2022. aastal ning muudetakse määrusi (EL) nr 1305/2013, (EL) nr 1306/2013 ning (EL) nr 1307/2013 seoses 2021. ja 2022. aastal eraldatavate vahendite ja nende määruste kohaldamisega ning määrust (EL) nr 1308/2013 seoses 2021. ja 2022. aastal eraldatavate vahendite ja sellise toetuse jaotamisega (ELT L 437, 28.12.2020, lk 1–29).

Nimelt võeti 23. detsembril 2020. aastal vastu üleminekumäärus, mille artikli 1 lõike 1 kohaselt pikendatakse Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) toetatavate programmide puhul Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013² (edaspidi *ühissätete määrus*) artikli 26 lõikes 1 sätestatud 2014. aasta 1. jaanuarist kuni 2020. aasta 31. detsembrini kehtvat ajavahemikku kuni 2022. aasta 31. detsembrini – aastatel 2021–2022 on üleminekuperiood uude programmiperioodi. Samuti pikeneb üleminekumääruse artikli 2 lõike 2 kohaselt ühissätete määruse artikli 65 lõigetes 2 ja 4 sätestatud kulutuste rahastamiskõlblikkuse periood kahe aasta võrra ehk kuni 2025. aasta 31. detsembrini. See tähendab, et ühissätete määruse artikli 65 lõike 2 kohaselt on kulud Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest toetuse saamiseks kõlblikud juhul, kui need on tekkinud toetusesaajal ja need on tasutud hiljemalt 2025. aasta 31. detsembril. Tagamaks, et PRIA jõuaks programmiperioodi lõppu jäävaid väljamakseid teha enne 2025. aasta 31. detsembrit, ja võimaldamaks PRIAle ka kuludokumentide menetlemiseks mõistlik aeg, tuuakse nii abikõlblikkust tõendavate kuludokumentide esitamise kui ka omandiõiguse ülemineku tähtaeg varasemaks. Kehtiva määruse alusel teeb PRIA toetuse maksmise otsuse sellise aja jooksul, et toetusraha oleks võimalik kanda toetuse saaja arvelduskontole kolme kuu jooksul arvates nõuetekohaste kuludokumentide esitamisest. Arvestades menetlemiseks kuluvat aega ja võimalikku vaidemenetluseks kuluvat aega, on vajalik, et asja omandiõigus peab olema üle läinud hiljemalt 2025. aasta 30. juunil.

Samuti muudetakse määruse sõnastust selliselt, et toetuse saaja peab tegevuse ellu viima, esitama investeeringu tegemist tõendavad dokumendid ja võtma toetuse abil soetatud või ehitatud investeeringuobjekti sihtotstarbeliselt kasutusse hiljemalt 2025. aasta 30. juunil ning tagama tegevuse kestuse ühissätete määruse artiklis 71 sätestatud tingimustel, sealhulgas säilitama investeeringuobjekti ja kasutama seda sihtotstarbeliselt vähemalt kümme aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest. Investeeringu tegemist tõendavaid dokumente saab toetuse saaja endiselt esitada kuni 20 osas. Kui taotletakse toetust nii liisingulepingu kui ka muu rahastamisviisi alusel, siis peab toetuse saaja arvestama, et nende puhul kokku ei või ta esitada üle 20 maksetaotluse.

Võttes arvesse, et uue ühistulise piimatööstuse rajamine on piimandussektori jaoks olulise tähtsusega, sest see aitab kaasa põllumajandustootjate positsiooni parandamisele tarneahelas ja ühistegevuse soodustamisele töötlemise etapis ning viib ühistute ja muude ettevõtjate omavahelise koostöö uuele tasemele, on oluline võimaldada toetuse saajal kavandatud tegevused lõpuni ellu viia ja seeläbi saavutada tegevuste eesmärgid.

Seega peavad toetatavad tegevused olema ellu viidud ja kulu abikõlblikkust tõendavad dokumendid PRIAle esitatud hiljemalt 2025. aasta 30. juunil.

Eelnõu punktis 3 täiendatakse määruse § 20 lõikega 7¹, sätestades, et kui toetuse saaja on tunnustatud tootjaorganisatsioonina, siis ei kohaldata talle määruse § 3 lõike 2 punktides 1 ja 2 sätestatud nõudeid. See tähendab, et kui toetuse saaja on ELÜPSi alusel tunnustatud tootjaorganisatsioonina või tunnustatud tootjaorganisatsiooni valitseva mõju all olev toidutööstuse ettevõtja, siis ei pea ta olema tunnustatud tootjarühm või tunnustatud tootjarühma valitseva mõju all olev toidutööstuse ettevõtja. Nimetatud muudatusega võimaldatakse toetuse saajal oma tegevust arendada, st tootjaorganisatsioonina tunnustamine on tunnustatud tootjarühma järgmine arenguetapp. Meetme 4.2.4 eesmärk on ühistegevuse soodustamine töötlemise etapis, et selle kaudu parandada ühistute ja muude ettevõtjate omavahelist koostööd. Toetuse saaja tegevuse jätkamine tunnustatud tootjaorganisatsioonina, mis on ühistegevuse

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnustatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469).

arengu kõrgeim tasand, aitab veelgi paremini kaasa meetme eesmärkide (koostöö järgmine tasand) täitmisele.

Tootjaorganisatsioonide tegevuse põhimõtted tulenevad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013³ artiklitest 152–154 ja 159–161. Tunnustatud tootjaorganisatsioonidel on muu hulgas oluline tähtsus pakkumise koondamisel, turustamise kohandamisel vastavalt nõudlusele, tootmiskulude optimeerimisel ja omahindade tasakaalustamisel, tarneahelas osalejate vahelise dialoogi algatamisel ning turu läbipaistvuse suurendamisel, aidates seeläbi kaasa tootjate seisukoha tugevdamisele toiduainete tarneahelas. Kuna seetõttu kehtivad neile teatud erandid Euroopa Liidu konkurentsieeskirjadest, on oluline, et erand kehtiks sarnastele tegutsemise reeglitele alluvatele organisatsioonidele. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1308/2013 ongi selleks loodud tunnustatud tootjaorganisatsiooni mõiste ning nimetatud määruse kohaselt lubatakse tootjaorganisatsioonina tunnustada ainult sellist juriidilist isikut, kelle põhikirjaga on sätestatud eeskirjad, mis võimaldavad tootjaliikmetel demokraatlikult kontrollida oma organisatsiooni ja tema otsuseid. Viimane ei kehti piima- ja piimatootesektori tootjaorganisatsiooni kohta.

Euroopa Liidu õigusega ei ole määratletud ühistulise tegevuse juriidilist vormi, kuna liikmesriigiti on ühistuline tegevus ning selleks sobivaimad tegutsemisvormid reguleeritud erinevalt. Lähtuvalt liikmeriigi õiguskorrast otsustab sobivaima juriidilise isiku vormi iga liikmesriik ise: Eestis on selleks tulundusühistu. Tulundusühituseaduse § 43 kohaselt on ühel liikmel otsustamisel üks hääl, mis tagab ühistu demokraatliku juhtimise. ELÜPSi § 38 alusel kehtestatud maaeluministri 9. juuni 2016. a määruse nr 38 „Tootjaorganisatsiooni ja tootjaorganisatsioonide liidu tunnustamine“ kohaselt võib tunnustatud tootjaorganisatsioonina tegutseda äriregistrisse kantud tulundusühistu. Erandina teistest tootjaorganisatsioonidest saab piima- ja piimatootesektoris ennast tootjaorganisatsioonina tunnustada ükskõik milline juriidiline isik või juriidilise isiku selgelt määratletud osa, mis vastab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 artiklis 161 sätestatud nõuetele. Seega on tunnustatud tootjaorganisatsioon eelkõige eri põllumajandustootjaid koondav tulundusühistu (piimasektoris lubatud muu ettevõtetusvorm), kes vastab tootjaorganisatsioonina tunnustamiseks sätestatud nõuetele. Siiski on ka piimandussektoris oma liikmete majanduslike huvide esindamiseks ühistulise tegevuse kaudu sobivaimaks vormiks tulundusühistu.

Võrreldes tootjarühma ja tootjaorganisatsiooni tunnustamise nõudeid, siis nendes olulisi erinevusi ei ole (vt tabel 1), kuid tootjaorganisatsioonina tunnustamisega saab teatud eelised ja erandid Euroopa Liidu konkurentsieeskirjadest (näiteks võib tunnustatud tootjaorganisatsioon oma liikmete nimel nende kogutoodangu või kogutoodangu osaga seoses kavandada tootmist, optimeerida tootmiskulusid, viia põllumajandustooted turule ja pidada läbirääkimisi põllumajandustoodete tarnelepingute üle). Küll aga erineb tootjarühm tootjaorganisatsioonist just loomise eesmärgi poolest, sest tootjarühmana tunnustamise eesmärgiks on üksnes turustada oma liikmete toodetud põllumajandustooted või liikmete omatoodetud põllumajandustoodete töötlemisel saadud tooteid. Tunnustatud tootjaorganisatsioonil on aga eesmärgid (tagamine, et tootmine kavandatakse ja kohandatakse vastavalt nõudmisele, eriti kvaliteedi ja kvantiteedi osas, tootmiskulude ja investeringutasuvuse optimeerimine reageerimaks keskkonnavalastele ja loomade heaolu standarditele, ning omahindade tasakaalustamine) ja tegevused (ühine kvaliteedikontrolli korraldamine, sisendite ühishanked) laiemad, kui üksnes põllumajandustoodete ühine turustamine, tänu millele eeldab see liikmete vahel suuremat koostööd ja organiseeritust, et selle kaudu tugevdada põllumajandustootjate positsiooni tarneahelas. Lisaks ei saa tootjarühm kasutada erandeid konkurentsioigusest.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 671).

Tabel 1. Tootjaorganisatsioonina ja tootjarühmana tunnustamisele sätestatud nõuete võrdlus

	Tulundusühistu (TÜ)	Tunnustatud tootjarühm	Tunnustatud tootjaorganisatsioon
Õiguslik alus	Tulundusühistuseadus	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1305/2013, artikkel 27	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1308/2013, artiklid 152–154 ja 159–161
		ELÜPS §-d 85–89	ELÜPS § 38
		Maaeluministri 6. juuli 2017. a määrus nr 52 „Tootjarühma tunnustamise ja taotluse menetlemise täpsem kord“	Maaeluministri 9. juuni 2016. a määrus nr 38 „Tootjaorganisatsioonide ja tootjaorganisatsioonide liidu tunnustamine“
Õiguslik vorm	TÜ	TÜ või MTÜ	TÜ (erand: piim. Liikmesriigil on kohustus tunnustada taotluse alusel kõiki juriidilisi isikuid või juriidiliste isikute selgelt määratletud osi, juhul kui nõutud tingimused on täidetud)
Minimaalne liikmete arv	2	5	5
Minimaalne toodangu kogus/väärtus	–	350 000 eurot piim ja teravili; 35 000 eurot muu	100 000 eurot puu- ja köögivilja ning muu; 5% Eesti toorpiima kogusest

Seega võimaldades toetuse saajal tegutseda ka tunnustatud tootjaorganisatsioonina, ei too see kaasa muudatusi meetme 4.2.4 eesmärkides (ühistegevuse soodustamine ja uue ühistulise piimatööstuse rajamine), kuid muudatusega võimaldatakse toetuse saajal jõuda ühistegevuses järgmisesse arenguetaapi, milleks on tootjaorganisatsioonina tunnustamine. Samuti võimaldades toetuse saajal tegutseda ka tunnustatud tootjaorganisatsioonina ei oleks laiendanud toetuse taotlejate ringi 2017. aastal. Võimalus tunnustada põllumajandusühistut piimasektoris

tootjaorganisatsioonina ja kasutada konkurentsioiguse erandeid on olnud juba aastast 2012, kuid siiani ei ole seda võimalust kasutatud. Ka praegusel hetkel ei ole Eestis tunnustatud ühtegi tootjaorganisatsiooni, millest tulenevalt saab eeldada, et tegutsemine tunnustatud tootjaorganisatsioonina ei oleks laiendanud toetuse taotlejate ringi.

Eelnõu punktis 4 täiendatakse määruse § 21 lõiget 2 punktiga 5, milles sätestatakse, et kui toetus makstakse välja enne kulutuste tegemist, siis peab toetuse saaja maksetaotluses esitama andmed ka müüjale või teenuse osutajale vähemalt omafinantseeringuga võrdse summa tasumise kohta. Täpsemalt on selgitatud toetuse väljamaksmist enne kulutuste tegemist seletuskirja eelnõu punkti 5 selgitava osa juures.

Eelnõu punktis 5 täiendatakse määrust § 22¹, milles sätestatakse toetuse väljamaksmine enne kulutuste tegemist. Nimetatud muudatusega võimaldatakse ka selle investeeringutoetuse puhul kasutada paindlikumaid toetatavate tegevuste elluviimise rahastamisviisi sarnaselt teistele investeeringutoetustele.

ELÜPS § 82 lõike 1 punkti 2 kohaselt võib riigieelarvelistest vahenditest maksta välja toetuse pärast taotluse rahuldamise otsuse tegemist enne töö, teenuse või vara soetamise eest tasumist tagatist nõudmata, kui töö või teenus on lõpetatud või kaup on üle antud ning toetuse saaja on selle vastu võtnud ja selle eest tasunud vähemalt omafinantseeringuga võrdse summa ning kui toetuse saaja on piisavalt usaldusväärne. Nimetatud rahastamisviisi ei kohaldata liisingulepinguga soetatava investeeringuobjekti puhul.

Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 82 lõike 7 kohaselt loetakse toetuse saaja piisavalt usaldusväärseks, kui:

- 1) tal ei ole riikliku maksu võlga või tema riikliku maksu võla tasumine on ajatatud ning maksuvõla tasumise ajatamise korral on maksud, mille tasumise tähtaeg on möödunud, tasutud;
- 2) tema suhtes ei ole algatatud likvideerimis- ega pankrotimenetlust;
- 3) ta on varem riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest saadud ja tagasimaksmisele kuulunud summa tagasi maksnud või toetuse tagasimaksmise ajatamise korral on tagasimaksed tasunud ettenähtud summas;
- 4) ta on varem maaelu arengu toetuse maksmise otsuse alusel saadud raha kasutanud sihipäraselt ja tähtaegselt.

Omafinantseeringuga võrdse rahasumma hulka loetakse selle isiku, kellelt toetuse saaja tellis teenust või tööd või ostis kaupa, väljastatud arve-saatelehel või arve ära kirjal kajastatud kõik abikõlblikud kulud, millest on maha arvestatud maaelu arengu toetuse maksmise otsuse alusel toetuse saajale makstav summa (ehk enne maaelu arengu toetuse maksmise otsuse tegemist peab toetuse saajal olema arve-saatelehel või arve ära kirjal kajastatud abikõlblikest kuludest tasutud ainult see osa, mis jääb alles, kui arve-saatelehel või arve ära kirjal kajastatud abikõlblike kulude kogusummast on arvestatud maha toetusmäära alusel kuludokumentides kajastatud abikõlblike kulude põhjal arvatud toetuse summa), ning kõik mitteabikõlblikud kulud, mis on nimetatud arve-saatelehel või arve ära kirjal kajastatud. Näiteks kuulub arve-saatelehel või arve ära kirjal kajastatud mitteabikõlblike kulude (mis peavad toetuse saajal olema tasutud enne maaelu arengu toetuse maksmise otsuse tegemist) hulka toetatava tegevuse käibemaks, kui toetuse saaja on käibemaksukohustuslane, ning ka muud mitteabikõlblikud kulud, mis on mingil põhjusel kuludokumentides kajastatud.

Toetatava tegevuse elluviimise rahastamine võib toimuda selliselt, et igal arve-saatelehel või arvel märgitud rahalisest kohustusest on tasutud omafinantseeringuga võrdne rahasumma, või selliselt, et maksetaotluses kõikidel arve-saatelehtedel või arvetel märgitud rahaliste kohustuste summast on tasutud vähemalt omafinantseeringuga võrdne rahasumma. Eespool kirjeldatud viisil toetatava tegevuse elluviimise rahastamist sooviv toetuse saaja esitab PRIA-le maksetaotluse koos omafinantseeringuga võrdse rahasumma tasumist tõendavate dokumentidega. PRIA teeb maaelu arengu toetuse maksmise otsuse pärast kulutuste abikõlblikkuse kontrollimist, arvestades

seejuures toetuse saaja usaldusväärst, ning kannab maaelu arengu toetuse maksmise otsuste alusel määratud raha toetuse saaja arvelduskontole. Toetuse saaja võib maaelu arengu toetuse maksmise otsuse alusel saadud raha kasutada üksnes selle isiku väljastatud arve-saatelehel või arve ära kirjal märgitud toetatava tegevuse abikõlblike kulude eest tasumiseks, kellelt toetuse saaja tellis teenust või tööd või ostis kaupa. Toetuse saaja tasub pärast maaelu arengu toetuse maksmise otsuse alusel saadud raha laekumist viivitamata kuludokumentide alusel tasumata jäänud kogusumma sellele isikule, kellelt ta tellis teenuse või töö või ostis kaupa. Tasumise tõendamiseks esitab toetuse saaja PRIA-le seitsme tööpäeva jooksul arvates tegevuse maaelu arengu toetuse maksmise otsuse alusel saadud raha laekumisest vastava teabe koos maksmist tõendavate dokumentidega (arve-saatelehel või arvel märgitud rahalise kohustuse tasumist tõendava maksekorralduse ära kiri või väljatrükk või arvelduskonto väljavõte). Toetuse maksmise korral arvestatakse otsuse kohaselt väljamakstavast toetusrahast tasaarvelduse korras maha maaelu arengu toetuse maksmise otsuse alusel toetuse saajale makstud raha. Toetuse maksmisest keeldumise korral maksab toetuse saaja maaelu arengu toetuse maksmise otsuse alusel saadud raha asjaomasel ulatuses tagasi. Kui kuludokumentide alusel tasumata jäänud kogusumma tasumise ja PRIA-le nõutavate dokumentide esitamise tähtaegadest ei ole kinni peetud, siis on PRIA-l õigus edaspidi keelduda toetuse saaja toetatava tegevuse elluviimise rahastamisest enne töö, teenuse või kauba eest tasumist või nõuda maaelu arengu toetuse maksmise otsuse alusel makstud raha tagasi. Samuti on PRIA-l õigus keelduda toetatava tegevuse elluviimise rahastamisest enne töö, teenuse või kauba eest tasumist, kui esitatud kuludokumentid ei vasta nõuetele või ei ole piisavalt selged ja läbipaistvad.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel võeti aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2020/2220, millega kehtestatakse teatavad üleminekusätted Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) ja Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi (EAGF) toetuse kohta 2021. ja 2022. aastal ning muudetakse määrusi (EL) nr 1305/2013, (EL) nr 1306/2013 ning (EL) nr 1307/2013 seoses 2021. ja 2022. aastal eraldatavate vahendite ja nende määruste kohaldamisega ning määrust (EL) nr 1308/2013 seoses 2021. ja 2022. aastal eraldatavate vahendite ja sellise toetuse jaotamisega (ELT L 437, 28.12.2020, lk 1–29), ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 671).

Eelnõus nimetatud Euroopa Liidu õigusaktid on kättesaadavad Euroopa Liidu Teataja veebilehel <http://eur-lex.europa.eu>.

4. Määruse mõjud

Toetatava tegevuse elluviimise tähtaja pikendamine ja toetuse saaja tegutsemise tunnustatud tootjaorganisatsioonina võimaldab saavutada toetuse eesmärgid ning tagada sellega toetusraha parema ja täielikuma ära kasutamise. Samuti lisatakse juurde võimalus toetuse väljamaksmiseks enne kulutuste tegemist, sest see võimalus on ka teistes investeeringutoetustes ja võttes arvesse, et selle toetuse suurus on võrreldes teiste investeeringutoetustega kordades suurem, siis on oluline võimaldata ka meetme 4.2.4 toetuse saajale paindlikumad toetuse väljamaksed investeeringu tegemisel. Õigusakti muutmise on kavandatud õigeaegselt, st õigusaktiga sätestatud tähtpäev ei ole veel saabunud. Muudatus on vajalik ning aitab saavutada toetuse andmisega soovitud eesmärki.

Arvestades, et toetuse suurus ja muud tingimused investeeringu elluviimiseks toetuse saaja jaoks ei muutu ning kõnealune muudatus (pikeneb maksete abikõlblikkuse ja investeeringu tegemist tõendavate dokumentide esitamise lõpptähtaeg) tuleneb Euroopa Liidu õigusaktist ja on isikute jaoks teada, ei ole tegemist olulise mõjuga.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise investeeringutoetust suurprojektide elluviimiseks rahastatakse 85% ulatuses Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) ning 15% ulatuses Eesti riigi riigieelarvest. Arengukava meetme 4 „Investeeringud materiaalsesse varasse“ tegevuse liigi „Investeeringud põllumajandustoodete töötlemiseks ja turustamiseks“ raames antavate toetuste kogueelarve programmiperioodil on 67 miljonit eurot, millest Euroopa Liidu osa on 56,95 miljonit eurot ja Eesti riigi kaasfinantseering 10,05 miljonit eurot. Toetuse eelarve programmiperioodil kokku on 15 miljonit eurot.

Määruse rakendamise eeldatavad lisakulud ega -tulused.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile.

Kuna Rahandusministeerium ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ei ole Vabariigi Valitsuse 13. jaanuari 2011. a määruse nr 10 „Vabariigi Valitsuse reglement“ § 7 lõike 4 kohaselt ettenähtud tähtaja jooksul eelnõu kooskõlastanud ega jätnud seda põhjendatult kooskõlastamata, loetakse eelnõu nimetatud määruse § 7 lõike 4 kohaselt kooskõlastatuks.

Eelnõu on koostatud koostöös PRIA-ga. Eelnõu esitati arvamuse andmiseks PRIA-le, kes ei esitanud eelnõu kohta lisaettepanekuid.

Eelnõu kohta esitas vastuväited piimandussektoris tegutsev ettevõtja, kes leidis, et tehtavad muudatused (toetuse saaja tegevuse vormi laiendamine, toetuse väljamaksmine enne kulutuste tegemist) ei ole põhjendatud ning tähtaegade pikendamine ei ole õigustatud. Esitatud vastuväidetega ei arvestatud, sest ELÜPS-i § 67 lõike 2 kohaselt võib valdkonna eest vastutav minister määrusega kehtestada täpsemad toetuse andmise tingimused ning sama paragrahvi lõike 3 punkti 13 kohaselt sätestada ka tegevuse elluviimise tähtaja ja tingimused.

Toetuse saaja tegevuse vormi laiendamine selliselt, et lubatakse toetuse saajal tegutseda ka tunnustatud tootjaorganisatsioonina eesmärgiks on ühistegevuse edendamine. Tootjaorganisatsioonina tunnustamine eeldab põllumajandustootjate suuremat koostööd, et ühiselt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1308/2013 loetletud tegevusi ellu viia ja selle kaudu seatud eesmärgi täita, seetõttu on tunnustatud tootjaorganisatsioonile loodud eelised ja erandid Euroopa Liidu konkurentsieeskirjadest. Tootjarühm erineb tootjaorganisatsioonist just loomise eesmärgi poolest, sest tootjarühmana tunnustamise eesmärgiks on üksnes turustada oma liikmete toodetud põllumajandustooteid või liikmete omatoodetud põllumajandustoodete töötlemisel saadud tooteid. Tunnustatud tootjaorganisatsioonil on aga eesmärgid (tagamine, et tootmine kavandatakse ja kohandatakse vastavalt nõudmisele, eriti kvaliteedi ja kvantiteedi osas, tootmiskulude ja investeeringutasuvuse optimeerimine reageerimaks keskkonnavalastele ja loomade heaolu standarditele, ning omahindade tasakaalustamine) ja tegevused (ühine kvaliteedikontrolli korraldamine, sisendite ühishanked) laiemad, kui üksnes põllumajandustoodete ühine turustamine, tänu millele eeldab see liikmete vahel suuremat koostööd ja organiseeritust, et selle kaudu tugevdada põllumajandustootjate positsiooni tarneahelas.

Toetuse väljamaksmine enne kulutuste tegemist võimaluse lisamise eesmärgiks on eelkõige luua võrreldes teiste toiduainetööstustele suunatud investeeringutoetustega samad valikuvõimalused ühistulise piimatööstuse rahastamiseks, arvestades muu hulgas olukorda, kus ettevõtjad peavad arvestama koroonaviiruse leviku tõkestamisega tekkinud majanduslike mõjudega. Oluline on võimaldada sarnaselt teistele investeeringutoetustele ka ühistulise piimatööstuse rajamise puhul kõiki maaelu arengu toetuste rahastamisviise ning võimaldada kasutada Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi vahendeid ühetaolistel tingimustel.

Tähtaja pikendamisel võeti arvesse ka seda, et nimetatud muudatus tehti kõikides arengukava alusel antavates toetusmeetmete määrustes ja olenemata sellest, kui kaugel oldi toetatavate tegevuste elluviimisega.

Võrreldes teiste põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise investeeringutoetustega on sellel meetmel üks suurem erinevus see, et toetuse sihtgrupp on väike (toetuse taotlejaid oli kaks ja toetus määrati vaid ühele ettevõtjale), millest tulenevalt on paratamatu, et määruuses tehtavad muudatused puudutavaid vaid ühte ettevõtjat.

(allkirjastatud digitaalselt)

Siim Tiidemann

Kalanduspoliitika ja välissuhete asekancler

Kantsleri ülesannetes